

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI SIEMENLAIKSI SEKÄ LAIKSI SAKON TÄYTEENPANOSTA ANNETUN LAIN 1§ MUUTTAMISESTA

Maa- ja metsätalousvaliokunta/ kirjallinen lausuntopyyntö / MMM048:00/2016
lähetetty kierrokselle 18.6.2018

Esityksen pääasiallinen sisältö;
Ehdotuksessa esitetään säädettäväksi uusi siemenlaki, joka kumoaa voimassa olevan siemenkauppalain.

Esityksellä säädetään siementen markkinoinnista, lajikkeiden testaamisesta, lajikkeiden hyväksymisestä lajikeluetteloon, siementen pakkaamisesta sekä merkitsemisestä ja poikkeuksista.

Suomen siemenperunakeskus Oy:n lausunto

Mielestämme luonnos uudeksi siemenlaiksi on tarpeellinen, koska osa nykyisestä voimassa olevasta laista on todella vanhaa eikä palvele enää nykyisen siemenkaupan toimintaa eikä suojaa asiakkaita oikein. Lisäksi on tullut ja tulossa direktiivejä, jotka vaikuttavat myös siemenkauppaan suoraan tai epäsuorasti.

Siemenkauppalain **tavoitteena ja tarkoituksena on turvata ja edistää korkealaatuisen siemen tuotanto sekä sertifioidun siemenen käyttöasteen parantaminen.** Kuitenkin uudessa laissa on mielestämme muutama varsin vakava epäkohta, joka ei missään tapauksessa turvaa laille asetettuja tavoitteita. Alla on eriteltynä lakiesityksessä mielestämme olevat epäkohdat ja muutama tarkentava kysymys:

- Luku 7 hallinnolliset pakkokeinot on erittäin hyvä ja kannatettava sinällään. Laki ilman toimenpidesanktio mahdollisuutta on turha. Kysymys kuuluu, jos asianomainen toimija ei ole rekisteröitynyt siemenkauppia, vaan yksittäinen viljelijä, voiko hänelle myös määrätä hallinnollisia pakkokeinoja? Tämä olisi erittäin tärkeää, koska ammattimaiset siemenkaupan harjoittajat ovat jatkuvassa valvonnassa ja harvoin rikkovat tietoisesti säännöksiä. Yleensä lain rikkojat ovat satunnaisia tuottajia, jotka eivät edes tiedä rikkovansa lakia ja jotka eivät ole rekisteröityneet pakkaajaksi. Nämä naapurille tilasiementä lisääjät ja epävirallista siementä (ei sertifioitua) torilla myyvät henkilöt ovat harmaan siemen myyjiä, joita harvemmin valvotaan ja saadaan kiinni.
- § 34 Perittävät maksut, jonka perusteella suoritteista peritään valtiolle maksuja, kuten valtion maksuperustelaisissa säädetään, on liian avoin valtakirja Eviralle / Ruokavirastolle maksujen korotuksiin vuosittain. Alan toimijoilla ei ole mitään mahdollisuutta kilpailuttaa tai vaikuttaa syntyviin kustannuksiin /korotuksiin. Eviran/ Ruokaviraston hinnoittelulle ei ole olemassa "perälautaa" vaan kaikki kulut peritään asiakkaalta ilman, että alalla olisi tervettä kilpailua tai Eviralla velvoitetta kustannustehojen löytämisen. Tämä on peruna-alalla täysin sietämätön tilanne, koska ala ei voi tehdä minkäänlaista omavalvontaa, jolla keventää kustannuksia. Tämä aiheuttaa erittäin epäterveen tilanteen ja estää kansainvälistä kilpailukykyä osaltaan.

- § 30 Miehittämättömän ilma-aluksen käyttö valvonnassa on perusteltua kustannustehoa ja tarkkuutta tuova elementti. Lisäksi kun lakia nyt päivitetään tulisi siihen kirjoittaa myös mahdollisuus miehittämättömän mönkijän ja gps paikannukseen perustuvan tekniikan käyttömahdollisuudesta apuna. Tällä päästään tulevaisuudessa huomattaviin henkilökulu säästöihin esim. maanäytteen otossa ja kasvustotarkkailussa. Nykyinen robottitekniikka ja hyperspektrikamera mahdollistavat tarkemman toiminnan kun kävelevä ihmissilmä. Tämä on syytä jo nyt myös kirjata lakiin, jotta sitä ei tarvitse heti päivittää uudelleen tekniikan kehittyessä rajusti.
- § 26 ja kohta § 24 Tarkastusoikeus ja valtuutetut tarkastajat ja näytteen ottajat. Koskeeko tämä myös siemenperunaa tulevaisuudessa tuo lause, että valtuutetuilla tarkastajilla ja näytteenottajilla on oikeus tämän lain perusteella toimia tarkistajina ja hinnoitella itsellisesti se toiminto, jonka itse tekevät? Eli voiko ala kouluttaa itse omia tarkastajia Eviran valvonnassa toimimaan osittain tarkistajina ja näytteen ottajina? Peruna-alalla tämä ei ole ollut mahdollista. Tällä myös voitaisiin saada aikaan kustannustehoja, jos olisi aitoa kilpailua? Nyt kaikki tarkastus ja näytteenotto on Eviran toimesta tehtävää.
- § 4 määritelmät muutama selventävä kysymys?
 - o 4) tarkoitetaanko markkinoille saattamisella myös niitä toimijoita, jotka tuottavat tos siementä ns hiljaisesti naapureille?
 - o 8) koskeeko maasta vienti myös toimijoita, jotka ostavat siementalolta siementä itselleen ja edelleen myyvät sen naapurimaihin siemenenä EU:n sisällä. Nämä toimijat eivät ole ilmoittautuneet siemenpakkaamoiksi eivätkä siemen myyjiksi. Esimerkiksi se voi olla tuottaja tai vaikka maatalouskauppa joka käy kauppaa rajan yli. Eli ovatko hekin tämän perusteella lain piirissä ja kantavat vastuun. Miten tämä tullaan tulkitsemaan?
- § 17 Kansallisesti tärkeiden peltokasvilajikkeiden siemenhuollon turvaaminen. Tarkoittaahan uusi laki jatkossakin kantasiementuotantoa myös eikä vaan lajikkeiden jalostamista ja jalostustyötä. ?
- yksityiskohtaisissa perusteluissa kohta "yleiset säännökset" sivu 10 on maininta, että pakkaamotoiminta käsittäisi myös kuljetuksen ja varastoinnin. Mitä tämä tarkoittaa? Kuljetukset on ulkoistettu, joten ne eivät ole useinkaan pakkaamon toimintaa vai pitääkö kuljetusfirmojen hakea itselleen pakkaamotoiminta lupaa. Jos tämä tarkoittaa, että siemenpakkaamo vastaa kuljetuksista, vaikka ne on ulkoistettu, on lakiesitys tältä osin hylättävä. Ankaran vastuun ollessa voimassa eivät pakkaamot millään voi vastata kuljetusten aikana tapahtuvista virheistä eikä varsinkaan, jos ne ovat asiakkaan tilaamia.
- § 14 Toimijan ilmoitusvelvollisuus ja 16 § vahingonkorvausvelvollisuus, koskeeko nämä myös mahdollisia "naapuri" tuottaja renkaita ja toimijoita, jotka ostavat siementä viralliselta rekisterissä olevalta pakkaamolta ja myyvät sitä edelleen asiakkailleen kotimaassa ja ulkomailla. Entä sitten Teollisuus ja maatalouskaupat, yksittäiset tuottajat? Vai miten tämä uusi lakiluonnos sen määrittelee? Onko sekin siemenen kauppaa, jota koskee tämä uusi laki. Tämä jäi epäselväksi perusteluosiossa.

- § 16 vahingonkorvausvelvollisuus; tämä on voimassa olevassa lainsäädännössä erittäin hankala pykälä, jota valitettavasti myös osan asiakkaiden toimesta käytetään hyväksi. Lisäksi nykyinen lainsäädäntö on hieman epäselvä ainakin perunan osalta siitä mitä niin sanottu muu haitta on tarkoittanut. Lisäksi laki on sellainen, että siemen myyjän, tuottajan on pitänyt kyetä osoittamaan, että tavarassa ei ole voinut olla muuta virhettä. Tähän näyttöön ei ole ainakaan tulkinnassa riittänyt lainkaan se, että siemen on ollut Eviran sertifioimaan ja hyväksymää siltä osin, että täyttää kyseiselle siemenluokalla asetetut ehdot ja vaateet. Lisäksi reklamaatio-oikeutta on käytetty pitkälle kasvukaudella eikä suinkaan vaan avaamattomissa säkeissä olevaan tavarahan. Tosiasia kuitenkin on, että kuljetusliike, ostava asiakas tai luonnonolot, ovat mahdollisia vahingon aiheuttajia sen jälkeen, kun siemen on lähtenyt siemenpakkaajalta/ myyjältä asiakkaalle. Tämä tilanne on sietämätön ja kohtuuton ja vain kansallisessa lainsäädännössä oleva.

Luonnollisesti tämä ei koske EU:ssa jäsenmaitten välistä perunan siemenkauppaa, joten tämä on myös vapaan kaupan rajoite/este suomalaisille. Lisäksi kyseessä on usein tuottaja vastaan tuottaja asetelma, jolloin kyse ei ole siitäkään, että iso kauppaketju vetäytyisi vastuusta. Vaan siementuottaja vastaa laadusta ja kuluista toiselle tuottajalla. Vakuutusyhtiöt eivät suostu vakuuttamaan ko asiaa, koska vahingon arvo on tuntematon nykyisen lain puitteissa.

Eli kyseinen kohta on siis vanhassa laissa ehdottomasti vanhentunut ja täysin kohtuuton ja sitä tulee muuttaa, selventää ja kohtuullistaa, jos halutaan turvata jatkossakin kotimaisen siemensektorin olemassaolo perunapuolella.

Siemenalan esitys ko ankaran vastuun pykälälle on ollut jo pitkään ja perustellusti esitys siitä, että se muutetaan/ selkeytetään ja tai kohtuullistetaan. Asia ei ole vuosien aikana kuitenkaan edennyt useista selvitystöistä ja ehdotuksista huolimatta mihinkään. Lainsäädännön mukaan korvausvelvollisuuden tulisi syntyä vain, jos siemen ei täytä Euroopan Unionin siemenlainsäädännössä taikka tässä laissa säädettyjä vaatimuksia myyntihetkellä. Koska kyseessä on elävä tuote velvollisuus ei voi venyä siihen, kun se istutetaan tai on ollut maassa useita kuukausia muuta kuin vaarallisten kasvitautien osalta. Muilta osin kuin vaarallisten kasvintuhoojien osalta lain pitäisi noudattaa normaalia kappalakia tai tuotevastuulainsäädäntöä.

Pykälä 2 Siemenperuna alalla on täysin mahdotonta pystyä juridisesti osoittamaan, että siemenessä ei ole voinut olla muuta virhettä, jos Eviran siitä antama vakuus ei ole riittävä. Tämä sinällään tekee täysin turhaksi ja tarpeettomaksi koko Eviran sertifiointi prosessin, jos sillä ei ole juridista arvoa näyttö tilanteessa. Eli tämä **pitää kirjoittaa laissa täysin auki** mikä merkitys on myyntihetkellä voimassa olevalla vakuustodistuksella näyttötilanteessa virheettömyydestä. Myöskin vahingon arvo tulee rajata maksimissaan myydyn siemenperunaerän arvoon, ei muuhun.

Ankara vastuu ei lainkaan koske ulkomaalaisia firmoja vaan ainoastaan maahantuojaa, jolloin maahantuojaa ei ole koskaan kykenevä edelleen velvoittamaan ulkomaista siementoimijaa. He toimivat Rucip säännösten mukaan, joka määrittelee Eu sisällä siemenperunan ja perunan kauppaa. Suomi ja suomalaiset siementoimijat ovat siis eri asemassa tämän suhteen EU:ssa. Lisäksi Suomessa siemenen myyjä on usein tasa-arvoinen siemenviljelijä ostavan asiakkaan kanssa. Pykälä 3 Lisäksi on kohtuutonta, jos lainsäädännöllisesti estetään myyjän ja kauppiaan keskenään sopimuksella sopiminen korvausvelvollisuudesta. Siinä hetkessä sopijat ovat kyllä täysin tasapuolisessa asemassa, kun laativat keskinäisen sopimuksen. Sitä vartenhan se laaditaan, että on yhteinen ymmärrys. Näin ollen ohjataan asia siihen, että hieman epävarmassa

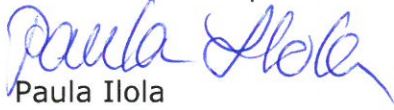
tilanteessa ei siemenmyyjän ole turvallista myydä erää vaikka asiakas nimenomaan on halukas sen ottamaan esimerkiksi erän rupisuuden vuoksi(ei aiheuta kasvulle mitään haittaa). Asiakas voi joutua jäämään ilman ko lajikkeen sertifioitua siementä(käyttää tos) tai turvautumaan tuontiin. Siihenhän tämän lain ei ole tarkoitus suinkaan ohjata.

Eli kohta korvausvelvollisuus vaatii vielä muutoksia eikä ole näin kirjoitettuna uuden lain tavoitteiden mukainen.

Yllämainituista syistä SPK Oy pitää lakiesitysluonnosta hyvin perusteltuna ja kannattaa sitä, jos mainitsemamme epäkohdat muutetaan ja huomioidaan.

Ystävällisin terveisin

Suomen siemenperunakeskus Oy

Paula Ilola
toimitusjohtaja